

Krilovot, Puskinat már a reformkorban is emlegették, de a közelebbi ismerkedésre az első orosz költő és a magyar közönség között csak a múlt század hatvanas éveiben — pontosan száz évvel ezelőtt — került sor, Arany László szép Lermontov-esszéje és műfordításai jóvoltából. Azóta egyre bővebb és gazdagabb antológiák, Szabó Endre, Trócsányi Zoltán, Lányi Sarolta, E. Fehér Pál, Rab Zsuzsa és mások válogatásai és az orosz költők legjobbjainak szentelt önálló kötetek révén folytatódott az ismerkedés, de olyan gyűjteményt, mely alkalmas arra, hogy részletes, árnyalt és rendezett képet adjon az orosz költészet évszázadainak gazdagságáról, most először vehetünk a kezünkbe: E. Fehér Pál és Lator László munkáját. A címével lehet vitatkozni, hiszen nyilvánvaló, hogy a szép könyvben, melynek virágos költői mezeje az Igor-énektől Szetlov és Zabolockij XX. századi lírájáig terjed, nem minden szereplő klasszikus a szó tulajdonképeni értelmében, ám az bizonyos, hogy ami a válogatás eredményeképp előttünk áll, valóban az orosz költészet klasszikus aranyalapja, s ha találkozunk — nem is ritkán — kevésbé ismert nevekkel, az csak azért van, mert a szerkesztők figyelme eddig elhanyagolt lírikusok munkásságára is kiterjedt, és jóvátét korábbi mulasztásokat. S éppen ebben van a gyűjtemény legfőbb újdonsága, legnagyobb érdeme: hogy a csúcsok mellett megmutatja a szelídebb halmokat, rejtett ligeteket is; Puskin és Lermontov mellett Baratinszkij, Kardina Pavlova stb. alkotásait, vagy századunkban Majakovszkij és Jeszenyin mellett Mandelstam, Cvetajeva stb. sokáig erőszakosan elzárt líráját. Aki tehát e csaknem másfél ezer lapra terjedő könyvet forgatja, nem csupán szép versek százaival ismerkedik meg, hanem egyszersmind bepillantást nyer az orosz költészet fejlődéstörténetének tudományosan átvilágított

szerkezetébe is. A válogatás munkája minden elismerést megérdemel.

Kevesebb jót mondhatunk a műfordítások minőségéről. A könyvön hatvan fordító dolgozott, de sajnos, nem ugyanannyi költő. Annyit beszélnek, sőt szavalnak manapság a magyar műfordítás-irodalom sikereiről, magas színvonaláról, hogy a büszkélkedés elfeledtetni: a csakugyan pompás eredmények árnyékában kialakult s egyre terebélyesedik az iparszerűen, megrendelésre, ihlet, sőt komolyabb készség nélkül gyártott fordítások masszája, az antracén vékony rétegeinek fémcsillogása közepette a sok alig hevítő lignit. Aprily Lajos, Csoóri Sándor, **Eörsi István**, Illyés Gyula, Kálnoky László, Kormos István, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Rab Zsuzsa, Szabó Lőrinc, Vas István, Weöres Sándor maradandó értékű, nem egyszer remek tolmácsolásai e kötetben is megörvendeztetnek; de tévhit az, hogy van ma nálunk hatvan jó fordító. Mi köze a magyar műfordítás klasszikus hagyományához és joggal dicséret legjobbjai mai teljesítményeihez az ilyen esetlen strófáknak, mint például Lothár Lászlótól ez (s amelyhez hasonlót sokat lehetne idézni, másoktól is):

Szeretett gyermeke a sötétség urának,
pusztít mindent az ég alatt.

Kezdetől fogva ő császára a világnak!

Ó a sors, és mi — áldozat.

A gonoszságnak ad, hogy a jót össze-
zúzza,

hatalmat, szellemet s erőt,
és lassan, homlokát babérral koszorúzza,

vezeti a világon őt.

A könyv színvonala tehát roppant egyenetlen, s ha kellőképpen szigorú mércével mérjük, azt kell mondanunk: ez az antológia akkor volna igazán jó, ha antológiát csinálnának belőle. (Európa, 1380 l. 95 Ft)

Lukácsy Sándor